

KINNITATUD

Keskkonnaameti

27.09.2023

korraldusega nr 1-3/23/564

Tammelehe loodusala (Tammelehe hoiuala) kaitsekorralduskava

Tammiku järv. Foto: Liggi Namm

Sisukord

1. Ala iseloomustus	4
2. Kaitseväärtused, kaitse eesmärgid ja inventuurid	5
3. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused	8
3.1. Inventuur	9
3.2. Külastuskorraldus.....	9
3.3. Tähised.....	9
Kasutatud allikad.....	10

Kasutatud lühendid, mõisted ja selgitused

KE – kaitse-eeskiri

KeA – Keskkonnaamet

LKS – looduskaitseseadus

LoD – loodusdirektiiv (käsitleb ohustatud elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsepõhimõtteid)

LoA – loodusala (loodusdirektiivi I ja II lisas nimetatud elupaigatüüpide või liikide kaitseks asutatud ala)

RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus

EELIS – Eesti Looduse Infosüsteem

SDF – Natura standardandmebaas

Kaitseväärtus – kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk)

Kaitse eesmärk – kaitseväärtuse soovitud seisund

Säilitamine – olemasolevate väärtuste säilitamine, sh looduslik areng (seisund ei muutu halvemaks, säilitamine ei tähenda seda, et seisund peab jääma samaks)

Seisundi parendamine – arvestatava esinduslikkusega (C) elupaikade seisundi parendamine kraavide sulgemise, looduslikule arengule jätmise jms abil

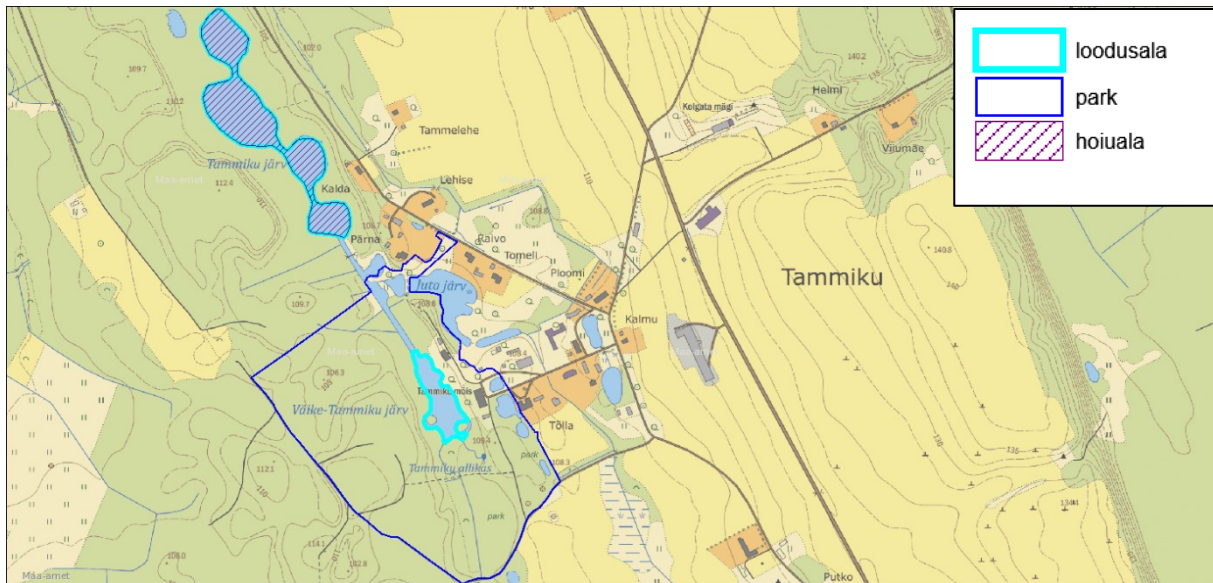
1. ALA ISELOOMUSTUS

Loodusala nimi ja kood	Tammelehe loodusala EE0060224
Loodusale jäävad kaitstavad loodusobjektid	Tammelehe hoiuala (KLO2000065), Tammiku mõisa park (KLO1200162)
Pindala	4,2 ha
Asukoht ja piirid	Lääne-Viru maakond Väike-Maarja vald, joonis 1 Leitav Keskkonnaportaalist
Kaitsekord	Vabariigi Valitsuse 15. septembri 2005. a määrus nr 237 „Hoiualade kaitse alla võtmine Lääne-Viru maakonnas” Looduskaitseseadus § 14, 32, 33 Vabariigi Valitsuse 3. märtsi 2006. a määrus nr 64 „Kaitsealuste parkide, arboretumite ja puistute kaitse-eeskiri”
Koostaja nimi	Liggi Namm
Koostamise aasta	2023
Kaitsekorralduskava koostamise kord	Keskkonnaministri 2. novembri 2022. a määrus nr 50 „Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine”

Tammelehe loodusala moodustavad Tammiku järv ja osa Väike-Tammiku järvest, mis on omavahel ühendatud kanalitega (joonis 1). Ala eesmärgiks on tagada järveelupaikade hea seisundi säilimine.

Kaitsekorralduskava annab soovitusel kaitstava ala valitsejale kaitse-eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele.

Tammelehe loodusala (Tammelehe hoiuala) kaitsekorralduskava on koostatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja uuendatakse põhjendatud juhtudel väärtuste kaitse tagamise eesmärgil lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest.

Joonis 1. Tammelehe loodusala, Tammelehe hoiuala ja Tammiku mõisa pargi piirid (piirid: EELIS, mai 2023; aluskaart: Eesti Põhikaart, Maa-ameti WMS kaardirakendus, mai 2023)

2. KAITSEVÄÄRTUSED, KAITSE EESMÄRGID JA INVENTUURID

Loodusala kaitse-eesmärkideks olevad väärtused on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 2004. aasta korraldusega¹ ja hoiuala omad Vabariigi Valitsuse 2005. aasta määrusega². Tammelehe loodusala ja hoiuala kaitse-eesmärgiks on loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüp vähe- kuni kesктоitelised mõõdukalt kareda veega järved (3130)³.

2017. aasta Natura standardandmebaasi järgi on Tammelehe loodusalal vähe- kuni kesктоitelisi mõõdukalt kareda veega järvi 4,1 ha (EELIS, 2023). 2016. aastal OÜ Consultare tehtud inventuuri järgi vastavad loodusala järved elupaigatüübile vähe- kuni kesктоitelised kalgiveelised järved (3140) ning kaitse-eesmärgiks olevaid mõõdukalt kareda veega järvi loodusalal pole. Inventuuri aruande järgi leidsid inventeerijad, et mitte ükski Eestis varem mõõdukalt kareda veega järveks määratud järv ei vasta sellele elupaigatüübile (OÜ Consultare, 2017). Aruandes tõdetakse, et „Teostatud välitööde ja hilisema andmeanalüüsi käigus selgus, et antud tüüpi on Eestis väga raske hinnata. Helle Mäemetsa koostatud juhendis on kriteeriumid välja toodud suuremate järvede kohta nagu Peipsi, ning seetõttu ei ühti need väiksemate järvedega, millest tihtilugu ei leia juhendis väljatoodud tunnusliike või sarnanevad need väga 3140 mändvetikakooslustega järvele”(OÜ Consultare, 2017).

Kuna on kahtlusi järveelupaigatüübi määrangus, seatakse kaitsekorralduskavas eesmärk standardandmebaasis ja määrustes kaitse-eesmärgiks oleva elupaigatüübi (3130) järgi. Vajalik on täiustada järve-elupaikade inventeerimise juhist ja selle järgi inventeerida loodusala järved. Kui leiab kinnitust, et loodusala järved vastavad elupaigatüübile vähe- kuni kesктоitelised kalgiveelised järved (3140), tuleb muuta loodusala ja hoiuala kaitse-eesmärke.

¹ Vabariigi Valitsuse 05.08.2002 [korraldus nr 615](#) „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekirj“

² Vabariigi Valitsuse 15.09.2005 [määrus nr 237](#) „Hoiualade kaitse alla võtmine Lääne-Viru maakonnas“

³ Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt loodusdirektiivi I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

Tabelis 1 on Tammelehe loodusala kaitseväärtuste hoidmisega seotud kaitse eesmärgid ja soodsa looduskaitse seisundi saavutamist või hoidmist mõjutavad tegurid. Samuti on tabelis toodud kaitse eesmärkide täitmist mõjutavad tegurid, negatiivsete tegurite ärahoidmise või leevendamise meetmed ning kaitsetegevuse oodatavad tulemused.

Tabel 1. Tammelehe loodusala kaitseväärtuste tabel

Kaitseväärtus ⁴	Seisund (pindala (ha)/ esinduslikkus) ⁵	Kaitse eesmärk ⁶	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁷	Märkused	Panus üldpindalasse/ SDFi (%) ⁸
Vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt kareda veega järved (3130) LoA – ja, KE – ja, LoD – I	4,1/B	<ul style="list-style-type: none"> Järve-elupaigatüübi säilitamine 4,1 ha-l Elupaigatüübi määrang on täpsustunud 	<ul style="list-style-type: none"> Segadus elupaigatüübi määranguga (EELISes inventeeritud elupaikade andmestikus 3130 puudub, on 3140) Eutrofeerumine 	<ul style="list-style-type: none"> Järvede inventeerimine uuendatud juhise järgi Eutrofeerumise põhjuste ja ulatuse väljaselgitamine 	<ul style="list-style-type: none"> Heas seisus järve-elupaika on säilinud 4,1 ha Andmed on täpsustunud 4,1 ha 	2016. aasta inventuur: järve seisund on halb suure niitvetikate ja fütoplanktoni vohamise tõttu.	0,01/0,01 (3130) 0,1/0,1 (3140)

⁴ KE (ja/ei) – on või ei ole hoiuala kaitse-eesmärk; LoA (ja/ei) – on või ei ole loodusala kaitse-eesmärk; LoD – loodusdirektiivi lisa number

⁵ Elupaigatüübi pindala hektarites ja esinduslikkus EELISesse kantud inventuuride alusel 2023. a seisuga. Esinduslikkus A – väga hea, B – hea, C – arvestatav

⁶ Kaitse eesmärk seatakse aastaks 2050

⁷ Oodatav tulemus seatakse aastaks 2050 ja tulemuslikkust hinnatakse iga 10 aasta tagant

⁸ 2019. a loodusdirektiivi [aruande](#) andmete põhjal. Numbrid näitavad, milline on selle loodusala elupaigatüüpide osakaal kogu Eesti elupaigatüüpide / kõikide SDF-i kantud elupaigatüüpide pindalast.

3. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED

Vajalike tegevuste tabelisse (tabel 2) on koondatud tööd, mis on vajalikud tabelis 1 seatud kaitse eesmärkide saavutamiseks. Tabelit võidakse tulevikus täiendada.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, millela kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on kaitseväärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus (taastamine); kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus (inventeerimine);
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele (infotahvlid, külastustaristu).

Tabel 2. Vajalikud tegevused aastaks 2033

Jrk	Tegevuse nimetus	Maht	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
Inventuurid, seired, uuringud						
1	Järvede inventuur, sh seisundi hindamine ja vajadusel seisundi parandamise meetmete väljatöötamine		Inventuur	KeA	I	2033. aastaks
Taristu, tehnika ja loomad						
2	Hoiuala tähistamine	2 hoiuala tähist	Kaitsealuste objektide tähistamine, tähiste paigaldamine	RMK	II	2025
3	Hoiuala tähiste hooldamine	2 hoiuala tähist	Kaitsealuste objektide tähistamine, tähiste hooldamine	RMK	II	Pärast paigaldamist igal aastal vastavalt vajadusele
Kavad, eeskirjad						
4	Kaitsekorralduskava andmete ülevaatamine ja vajadusel uuendamine		Tegevuskava	KeA	II	1 kord kümne aasta jooksul
5	Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamine		Tegevuskava	KeA	II	1 kord kümne aasta jooksul

3.1. Inventuur

Tammelehe loodusala kaitse-eesmärgiks on elupaigatüüp vähe- kuni kesктоitelised mõõdukalt kareda veega järved (3130). 2016. aasta inventuuri järgi vastavad loodusala järved elupaigatüübile vähe- kuni kesктоitelised kalgiveelised järved (3140). Vajalik on uuendada järve-elupaigatüüpide inventeerimise juhist ning seejärel inventeerida loodusala järved uuesti. Kuna 2016. aasta inventuuri aruande järgi on järve seisund halb suure niitvetikate ja fütoplanktoni vohamise tõttu, tuleb inventuuri (või muu töö) raames kirjeldada meetmeid halva seisundi parandamiseks.

Inventuur on I prioriteedi tegevus, mida korraldab Keskkonnaamet.

3.2. Külastuskorraldus

Tammelehe loodusala järvi külastavad peamiselt kohalikud elanikud. Kaitsekorralduskava koostamise ajal 2023. aastal olid mitmel pool järvede kallastel pingid, kalastustarbed ja paar väikest aerupaati. Järvede ligipääsetavamad kaldad asuvad eramaadel. Kõige põhjapoolsemast järve lähedal kruusatee ääres on puhkekoht laua, pinkide ja kuivkäimlaga. Sinna võiks tulevikus kaaluda infotahvli rajamist. Puhkekoht asub eramaal, vajalik on saada maaomaniku nõusolek. Infotahvilil võiks olla loodusala piir ning info järvede looduskaitsest väärtustest ja kaitsekorrast.

3.3. Tähisted

Loodusala on tähistamata. Hästi ligipääsetavatesse ja käidavatesse kohtadesse tuleb paigaldada hoiuala tähisted, kokku kaks tähist. Tähiste planeeritud asukohad on nähtavad külastustaristu virtuaalkontoris (haldusallasine töökeskkond).

Tähiste paigaldamine ja hooldamine on II prioriteedi töö, mida korraldab Riigimetsa Majandamise Keskus.

KASUTATUD ALLIKAD

[Eesti Looduse Infosüsteem \(EELIS\)](#). Keskkonnaagentuur.

[Looduskaitseseadus](#) (2004).

Mäemets, H. (2013). Kaitsealuste Natura 2000 järve-elupaikade inventeerimise juhend. Tartu.

OÜ Consultare (2017). Loodusdirektiivi järve-elupaikade inventuur 2016–2018. Tartu

Vabariigi Valitsuse 05.08.2002 [korraldus nr 615](#) „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri”

Vabariigi Valitsuse 15.09.2005. a [määrus nr 237](#) „Hoiualade kaitse alla võtmine Lääne-Viru maakonnas”